

Na okładce: Karabela, Polska, XVIII w. i szabla, Turcja, XVIII w. (w zbiorach MWP).
Fot. za Zdzisław Zyguński jun. *Stara broń w polskich zbiorach*, Warszawa, KAW, 1984, s.128
Obok: Szable tureckie typu kılıcz, Turcja XVIII/XX w. (w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie).
Fot. za Zdzisław Zyguński jun. *Stara broń w polskich zbiorach*, op.cit., s.250

cenne, bezcenne/utracone

Redakcja:

Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych
Narodowa Instytucja Kultury

02-916 Warszawa, ul. Okrężna 9

tel.: (0-22) 651-53-00, (0-22) 651-75-00;

faks: (0-22) 642-11-85

e-mail: biuro@oozp.org.pl

www.oozp.pl

Redaktor naczelna: Barbara Kobielska

Oprac. graficzne: Marek Pękalski

Oprac. stylistyczne: Krystyna Juriewicz

Korekta: Krystyna Juriewicz

Tłumaczenie: Marzenna Rączkowska

Wydawca: Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

Realizacja: Stelko Sp. z o.o.

Na zlecenie Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych

Zamówienia na egzemplarze prosimy kierować na adres redakcji.

KŁOPOTY Z USTALANIEM TYTUŁU WŁASNOŚCI,

czyli dlaczego warto dokumentować swoje zbiory

W NUMERZE:

str. 3 PIOTR OGRODZKI

KŁOPOTY Z USTALENIEM

TYTUŁU WŁASNOŚCI

str. 6 DARIUSZ MARKOWSKI

OD OPINII DO EKSPERTYZY

str. 11 SŁAWOMIR BOŁDOK

KOGO I DLACZEGO OPŁACA SIĘ

FAŁSZOWAĆ NA RYNKU MALARSTWA?

str. 14 ANNA ŻAKIEWICZ

OKIEM EKSPERTA

str. 18 STEFANIA KRZYSZTOFOWICZ-

-KOZAKOWSKA

...TA FABRYKA JUŻ MI KOŚCIA

W GARDLE STAJE...

str. 22 MARIA ROMANOWSKA-

-ZADROŻNA

REJTAN

str. 26 JANUSZ SĘKOWSKI

FAŁSZERSTWA BIAŁEJ BRONI

str. 31 MONIKA DRELA

DIFFERENTIA SPECIFICA UMOWY

str. 34 MARCIN SABACIŃSKI

PODRABIANE ZABYTKI

ARCHEOLOGICZNE

str. 40 JERZY MIZIOŁEK

WYSTAWY FAŁSYFIKATÓW

W MUZEACH ZAGRANICZNYCH

str. 43 ROBERT PASIECZNY

EKSPERT KONTRA DZIEŁO SZTUKI

str. 45 OPRAC. MARIA ROMANOWSKA-

-ZADROŻNA

KATALOG STRAT WOJENNYCH

(1939-1945)

str. 46 OPRAC. MONIKA BARWIK

KATALOG STRAT

Niemal od pierwszego numeru „Cenne, Bez-cenne/ Utracone” publikowano na jego łamach artykuły, które zachęcały kolekcjonerów, posiadaczy pojedynczych dzieł sztuki, czy administratorów obiektów sakralnych, do zwrócenia uwagi na konieczność właściwego dokumentowania posiadanych zbiorów (M. Barwik, *Dokumentujemy zbiory* – CB/U 2/1997, P. Ogrodzki, *Mikrofotografia – skuteczna metoda identyfikacji dzieł sztuki* – CB/U 1/1999, P. Ogrodzki, *Inwentaryzowanie dzieł sztuki w obiektach sakralnych* – CB/U 6/2002, M. Hilchen, *Tradycyjne znakowanie książek* – CB/U 1-2/2003, M. Barwik, P. Ogrodzki, *Dokumentowanie i znakowanie dzieł sztuki* – CB/U 1-2/2005). Zwrócenie bacniejszej uwagi na kwestię dokumentowania posiadanych zbiorów wynikało przede wszystkim z olbrzymich problemów związanych z poszukiwaniem utraconych w wyniku przestępstw zabytków i dochodzeniem tytułu własności przez prawowitych właścicieli. Pierwsza baza danych skradzionych dóbr kultury powstała w Ośrodku Ochrony Zbiorów Publicznych już pod koniec lat 80. O ile informacje przekazywane o stratach poniesionych przez muzea zawierały najczęściej dane pozwalające na identyfikację poszukiwanych przedmiotów, to znacznie gorzej przedstawiała się sytuacja strat zgłaszanych przez osoby prywatne i administratorów obiektów sakralnych. Do bazy danych przekazywano najczęściej informacje bardzo ogólne, których w żaden sposób nie mogła wykorzystać w poszukiwaniach ani Policja, ani Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Jak bowiem można wykorzystać opisy prowadzące się do określenia nazwy skradzionego przedmiotu (obraz, rzeźba, kielich, świecznik, cukiernica, grafika), tytułu (np. *Martwa natura z dzbanem*, *Św. Mikołaj*, *Pieta*, *Matka Boska z Dzieciąt-*

kiem). Informacje dotyczące wymiarów, materiału i techniki wykonania były podawane z zastrzeżeniem, że są to tylko przybliżone dane. Do rzadkości należały dobrej jakości zdjęcia, będące, obok precyzyjnego opisu, podstawą skutecznej identyfikacji obiektu, a już o wykazie cech charakterystycznych utraconych przedmiotów można było zupełnie zapomnieć. Wiele przesyłanych zdjęć nie nadawało się do tego, by wykorzystać je w poszukiwaniach, czy też decydować się na podejmowanie interwencji policyjnych na rynku sztuki na podstawie bardzo niepełnych informacji i trudno rozpoznawalnych fotografii (Fot. 1-3). Zdarzało się, że osoby poszkodowane starały się wspomóc poszukiwania, ciężko pracując nad sporządzaniem rysunków skradzionych zabytków i przekazaniem ich do wykorzystania w bazie danych. Niestety ich wysiłek nie przynosił efektu, bowiem na podstawie przekazanych rysunków (Fot. 4,5) nie można mówić o jakiegokolwiek możliwości identyfikacji. Najbardziej zadziwiającym w tym wszystkim był fakt, że podstawowych danych dotyczących zbiorów nie mieli nawet wytrawni kolekcjonerzy. Pytania dotyczące przyczyn braku opracowania zbiorów pozostawały najczęściej bez odpowiedzi.

W przypadku kradzieży z obiektów sakralnych podstawowym problemem okazywał się brak dokumentacji fotograficznej detali stanowiących część wystroju ołtarzy. O ile konserwatorzy zabytków dysponowali zazwyczaj zdjęciami przedmiotów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych (kielichy, relikwiarze, monstrancje), to w przypadku ołtarza głównego czy bocznego zdjęcia znajdujące się w dokumentacji przedstawiały widok całego obiektu (nie robiono wówczas zdjęć poszczególnych detali stanowiących zdobienie ołtarza, a właśnie te padały łupem przestępców). W efekcie do bazy danych trafiały nie-